

УДК 821.161.2

DOI: <https://doi.org/10.17721/2520-2626/2019.24.11>

Сергій Денисюк

кандидат філологічних наук, доцент, доцент
кафедри української мови, літератури та культури,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ORCID: 0000-0002-2134-254X

Email: sdenchik@gmail.com

ПОДОЛАННЯ КОНФЛІКТІВ У СЕРЕДОВИЩІ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСЛЯВОЄННОЇ ЕМІГРАЦІЇ: ДОСВІД МИСТЕЦЬКОГО УКРАЇНСЬКОГО РУХУ (1945-1948)

Анотація. Історія України має багато прикладів того, як вдавалося об'єднати різні особистості та спрямувати їхні зусилля у конструктивне русло заради досягнення високої мети. Однією з таких цікавих сторінок є діяльність Мистецького українського руху (МУР) – об'єднання українських письменників на еміграції, які після завершення Другої світової війни опинились у таборах переміщених осіб у Німеччині та Австрії. Керівництво організації спрямовувало свої зусилля на створення таких умов, які б максимально сприяли творчій праці і до мінімуму зводили конфронтаційні моменти між її членами. Своєрідною перевіркою на міцність організації та її здатність протистояти руйнівним тенденціям стала дискусія у МУРі з актуальних проблем пошуку шляхів розвитку української культури в умовах еміграції. Її відправною точкою стала доповідь Ю. Шевельова «Стилі сучасної української літератури на еміграції», яку він виголосив на Першому з'їзді МУРу у грудні 1945 р. Критик проголосив місією новоствореної організації відновлення на якісно новій основі літературного процесу, насильно обірваного тоталітарною владою у радянській Україні у 30-х рр. XX ст. та створення загальнонаціонального, понадрегіонального письменства. Магістральним напрямом її розвитку він вважав витворення «глибоко своєрідного, глибоко українського літературного стилю». Шерехівська ідея національно-органічного стилю викликала бурхливу дискусію у середовищі української еміграції. Національно-органічний стиль не передбачав примусового нав'язування його письменникам. Цей стиль не означає ізоляцію у вузьких національних межах та відхід від європейських впливів та традицій. Він виключає лише некритичне копіювання чужих зразків. Доповнювали та уточнювали концепцію Ю. Шевельова своїми ідеями І. Багряний, Ю. Косач, І. Костецький та інші представники МУРу, які відстоювали національне начало у літературі. Найбільш непримиреним опонентом Ю. Шевельова та його теорії національно-органічного стилю став літературознавець, критик і перекладач В. Державин. У основі конфлікту цих двох творчих особистостей було кілька причин, серед яких особливо виразно простежуються відмінності між поколіннями, до яких вони належали. У сучасній науковій літературі можна натрапити на твердження, що поглиблення конфлікту між Ю. Шевельовим і В. Державиним призвело до розколу і припинення діяльності МУРу. Така оцінка не відповідає дійсності, оскільки справжньою причиною припинення діяльності організації стало проведення у 1948 р. грошової реформи у Німеччині та масовий виїзд українських емігрантів з таборів переміщених осіб до інших країн світу. Отже, конфлікти, які виникали у мурієському середовищі, не призвели до поділу організації на ворожі табори, оскільки її представників об'єднувала спільна мета творення нової самобутньої національної літератури, яка посіла б гідне місце у світовій культурі.

Ключові слова: конфлікти, українська література, еміграція, національно-органічний стиль.

Serhiy Denysiuk

Ph.D. in Philology, Associate Professor,
Department of the Ukrainian language, literature and culture,
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

CONFLICT MANAGEMENT IN THE MILIEU OF UKRAINIAN POST-WAR EMIGRATION: THE EXPERIENCE OF THE UKRAINIAN ART MOVEMENT (1945–1948)

Abstract. The history of Ukraine has got many examples of how different personalities were able to unite and direct their efforts in meaningful way for higher purpose. One of such interesting pages is an activity of Ukrainian Art movement (UAM) – unification of Ukrainian writers in emigration, who after the end of World War II turned up in camps for displaced persons in Germany and Austria. The leadership of union helped to create such climate in the organization that would maximize imaginative work and minimize confrontational points among its members. The peculiar quality check of the organization and its ability to withstand the devastating tendencies was a debate in UAM about relevant problems of searching for ways of development Ukrainian culture in emigration conditions. Its starting point was Y. Shevelov's report «The styles of contemporary Ukrainian literature in emigration» (1945), which he pronounced at the First congress of organization. The reviewer proclaimed the mission of new organization - to create a nationwide and a sub-region writing, which can reach worldwide recognition. The main direction of its development Y. Shevelov determined the creation of deeply peculiar Ukrainian literary style. The idea of national-organic style has caused mixed reactions and criticism in the Ukrainian emigration environment. The national-organic style does not anticipate a forced imposition on his writers. This style does not mean an isolation of narrow national limits and departure from European influences and traditions. It includes only blind copying borrowed samples. Supplemented the concept of Y. Shevelov with his ideas such persons as I.

Bagryany, Y. Kosach, I.Kosteckii and other representatives of UAM's, who defended national origin in literature. The most irreconcilable opponent of Y. Shevelov and his theory of national-organic style became a literary scholar, critic, translator V. Derzhavin. There were several reasons for the conflict between these creative personalities among which, in particular, differences between generations, to which they belong. In the modern scientific literature one can come across for approval that a deepening conflict between Y. Shevelov and V. Derzhavin led to the split and termination of the organization activity. Such an estimate is untrue, because the real reason for the termination of the organization was hold at the 1948 a monetary reform in Germany and mass departure of Ukrainian emigrants from displaced persons camps to the other countries of the world. Well, conflicts, which took place in the history of Ukrainian Art Movement, did not lead to the division of the organization into hostile camps, as its members were united by the common purpose of creating new Ukrainian literature, that would take a worthy place in the world culture.

Keywords: conflicts, Ukrainian literature, emigration, national organic style.

Постановка проблеми. Виникнення і функціонування будь-якої організації, особливо творчої, пов'язане з низкою об'єктивних і суб'єктивних труднощів. Її діяльність супроводжується зіткненням думок, ідей і поглядів на важливі питання подальшого розвитку. Це у свою чергу часто породжує непорозуміння і конфлікти. А від уміння правильно їх вирішувати залежить як характер стосунків між її окремими представниками, так і перспектива існування самої організації загалом. Історія України має немало прикладів того, як вдавалося об'єднати різні особистості та спрямувати їхні зусилля у конструктивному напрямку. Однією з таких її цікавих сторінок є діяльність об'єднання українських письменників на еміграції у післявоєнній Європі, що увійшло в історію під назвою Мистецького українського руху (МУР). Різні аспекти існування цієї організації неодноразово були предметом осмислення науковців, але досі майже поза увагою дослідників залишалась практика розв'язання конфліктів у межах творчого угруповання. На наш погляд, відносно нетривала, але водночас яскрава історія Мистецького українського руху дає багатий і повчальний приклад долання конфліктів задля високої мети, яку ставили перед собою засновники організації: «у високомистецькій, досконалій формі служити своєму народові і тим самим завоювати собі голос та авторитет у світовому мистецтві» [8, с.548].

Мета статті – осмислити специфіку конфліктів у середовищі української повосної еміграції та способи їх вирішення на матеріалі діяльності Мистецького українського руху.

Виклад основного матеріалу та результатів дослідження. Одна з провідних дослідниць діяльності МУРу С. Павличко у своїй праці «Дискурс модернізму в українській літературі» стверджувала, що з самого початку МУРівський дискурс був глибоко конфліктним. «У ньому в новій і значно інтенсивнішій формі відродилися старі суперечки й дилеми української літератури» [6, с.239]. Пізніше вона конкретизувала це положення, визначивши серед найбільш помітних конфліктів у середовищі МУРу конфлікт поколінь та конфлікт естетик. Конфлікт поколінь «виповз на поверхню в анонімному вступі до другого збірника МУРу. Симпатії автора статті (це Самчук або Шерех) цілком на боці старшого покоління, освіченого, поважного, культурного... Про молодих автор висловився різкіше. Вони або «недоуки», або «циніки і кар'єристи»... Нарешті, в МУРі існував конфлікт естетик. Відбувалася

поляризація за поглядами на мистецтво» [6, с.275]. Натомість Ю. Шевельов (Ю. Шерех), що був одним із найактивніших ініціаторів створення МУРу і фактично керівником організації, пізніше згадував: «Різні конфлікти були неминучі не тільки через подразливість письменницької психіки. Вони були закладені вже в тому, що МУР поєднав у своєму складі людей, виростив у зовсім відмінних обставинах. Були тут «советчики» типу Івана Багряного, діячі старогалицького хову типу Остапа Грицяя, були і особливо, мабуть, нетерпимі «пражани», а далі були, сказати б, різновиди в межах кожної групи. Приміром, Володимир Державин і я, однаково, були «советами», але він був старший і дістав виховання ще перед революцією, а я в головному після, отож, я був більше «совет», ніж він. Коли скласти відмінності територіальні, генераційні, темпераментів, стильових уподобань тощо, можна легко дійти до розуміння того, що мало не кожний член МУРу був ізольований від мало не всіх інших і більш або менше до них ворожий. Помножмо це на загальнописьменницькі егоїзми, на комплекс сам-собі-пан, закладений у національній психіці, і може якоюсь мірою можна буде тоді збагнути й уявити собі, перед якими труднощами мав опинитися той, хто бажав усе це розгойдане мале море вбрати в якісь береги – не тільки толеранції, а й співпраці й доброзичливості супроти колег» [9, с.568].

Ю. Шерех свідомо сприяв створенню такої обстановки у організації, яка б максимально допомагала творчій праці і до мінімуму зводила б конфронтаційні моменти між її членами. Він зазначав, що сенс існування МУРу полягає у тому, щоб «різні течії могли не тільки співіснувати, а і в атмосфері товариської взаємопошани і товариського обговорення, без диригентів, без приниження один одного, без висловлювання якоїсь «ідеологічної контрабанди», без оглядань на якісь позалітературні фактори – могли б вільно висловлювати погляди на літературу і боронити їх теоретично – в статтях і виступах, і практично – в художніх творах» [8, с.658]. Суголосну думку висловлював і ще один учасник МУРу Ю. Косач: «Не боронімо слово письменників. Хоч і як парадоксально це звучить, треба це підкреслити. Вчимось шанувати погляди письменника, навіть немилі й неспівзвучні нам. Чи він імперіаліст, чи соціаліст-утопіст, квакер чи богоборець – нехай говорить. Ми не знаємо, може його шалені ідеї народилися порядком років запеклої боротьби, височенної духовної культури, наснажених міркувань;

слухаймо його, дискутуймо з ним, бо велика література існує тільки тоді, коли є про що й є кому дискутувати. Тільки той, хто не має чого сказати взагалі, боїться дискусії. Даймо змогу висловитися всім, становимо тільки два критерії заборони слова: Неталановиті і дурні слова не мають» [8, с.610].

Своєрідною перевіркою на міцність організації та її здатність протистояти руйнівним тенденціям стала мурівська дискусія, що стосувалась шляхів розвитку української культури на еміграції. Її відправною точкою стала доповідь Ю. Шевельова «Стилі сучасної української літератури на еміграції», яку він виголосив на Першому з'їзді МУРу у грудні 1945 р. Критик проголосив місією новоствореної організації відновлення на якісно новій основі літературного процесу, насильно обірваного тоталітарною владою у радянській Україні у 30-х рр. XX ст. та створення загальнонаціонального, понадрегіонального письменства. Ю. Шевельов доводив, що шлях до світового визнання національного художнього слова можливий лише через розбудову органічної своєрідності української літератури. Магістральним напрямом її розвитку він вважав витворення «глибоко своєрідного, глибоко українського літературного стилю» [9, с.601]. Один із лідерів МУРу наголошував, що поява нового стилю зумовлена закономірностями літературного розвитку. Разом з тим художньо-мистецькі процеси нерозривно пов'язані із загальноісторичними подіями, зокрема і зі змінами у національному характері. «Процес кристалізації органічно-національного стилю в літературі невід'ємно зв'язаний з процесом кристалізації нації і національної психіки – і залежить від цього останнього. І він зв'язаний з окремими поворотами історично-психологічного розвитку нації [9, с. 601].

Шерехівська ідея національно-органічного стилю викликала бурхливу дискусію у середовищі української еміграції, що змусило критика уточнити свою позицію. У статті «В обороні великих» він вказував на те, що його теорія аж ніяк не передбачає примусового нав'язування письменникам якогось одного стилю, адже це суперечило б навіть програмовим засадам МУРу. «Що ж до прокламування єдиного стилю й «відтинання галузок» інших стилів, то це чисте непорозуміння або небажання розуміти. В кожному епоху існує багато стилів, і навіть якби хто хотів їх відтяти, то це б йому не вдалося. Але в кожному конкретну епоху чи період з-поміж багатьох стилів панує, задає тон один, іноді два, які і визначають цю епоху. Так, у двадцятих роках, а на еміграції і в тридцятих, панував неокласицизм і, скажемо так, «хвильовизм», хоч поруч існували інші численні стилі» [8, с. 648]. Критик підкреслював, що виразною тенденцією сучасного духовного життя став пошук стилю, зорієнтованого на національні українські джерела, а тому названий ним органічно-національним. «Не випадково названий саме органічно-національним, бо кожний стиль має в

собі елементи національні, а цей наставлений на органічно національне» [8, с.648].

Новий стиль не означає ізоляцію у вузьконаціональних межах та відхід від європейських впливів та традицій. Він виключає лише сліпе копіювання чужих зразків, що породжує почуття меншовартості. «Органічно-національний стиль означає український голос у загальноєвропейському концерті, означає, що українська література мусить усвідомити не тільки свій європейський характер – це вона вже зробила – мусить усвідомити, що вона має що сказати і має як сказати, саме будучи однією з європейських літератур» [8, с.650]. На думку критика, справді вартісним може бути лише той художній твір українського письменника, у якому загальнолюдський інтерес і характер проблеми поєднуються з тим, що сам Ю. Шерех назвав «українським підходом до неї», що простежується на всіх рівнях літератури – від світосприймання до стилістичних особливостей. Серед найбільш значущих орієнтирів на шляху творення нової літератури критик називав поеми «Кавказ» та «Марія» Т. Шевченка, «Мойсей» І. Франка, повість «Байгород» Ю. Яновського.

У ході мурівської дискусії висловлювались різні погляди на обстоювані Ю. Шерехом позиції. Зокрема, Іван Багряний виступав з ідеєю літератури як зброї «в боротьбі одиниць і цілих народів за своє ствердження, за своє закріплення на цьому світі і за володіння здобутим» [8, с.654]. За влучним визначенням Ю. Шереха, слово для нього було зняряддям літератури і засобом пропаганди. «Усі його твори – вся проза, всі драми, більшість його поезій служили цій меті» [10, с.180].

Всупереч цьому уже згадуваний Ю. Косач рішуче виступав проти уярмлення літератури утилітаризмом, тенденційністю і обскурантизмом, відстоював свободу творчості митця. «Можна бути патріотом, але не обов'язково кричати про це в одах, посланнях і поученнях і місію письменника вбачати тільки в виконанні ним функцій Ієремії, учителя чи прапороносця, бо не завжди ці функції є мистецтвом.

Націю й суспільство цікавить тільки талант письменника, а його світогляд і погляди (що враз із іншими компонентами творить арсенал його демона особистості в боротьбі з реаліями, з матеріалом – речі, що є поза об'єктом публічності) настільки, наскільки вони виявилися як художній образ». [8, с.609]. Лише суверенно творча особистість здатна відкривати нові шляхи у літературі, збагачувати національну і світову художню скарбницю оригінальними здобутками – така ідея впливає з виступів Ю. Косача.

І навіть прозаїк та драматург І. Костецький, котрий досить радикально ставився до попередньої літературної традиції і не вважав мову і зміст твору головними маркерами його національної належності, доводив органічну присутність у кожній обдарованій індивідуальності її українського стрижня. «Коли я скажу: індивідуальність, я цілком свідомо включаю в це поняття і національність її. На мою думку, що

неповторніша творча людська особистість, то кришталевішими виступають її національні первні. Їй не страшно ніяке чуже середовище, ніяка позірно нівеляційна тема, навпаки, в широкій сфері діяльності втручається вона активно й безбоязно, щоб усюди сказати своє, національністю зумовлене і опосередковане слово» [8, с.616]. Для І. Костецького національність письменника виявляється не обраним сюжетом твору, а способом його трактування. У контексті обстоюваної Ю. Шерехом ідеї національно-органічного стилю досить цікавими виявилися роздуми І. Костецького про національний чинник у мистецтві. «Національне існувало і існуватиме вічно, незалежно чи воюватимуть нації між собою, а чи житимуть у мирі. Національне автора, що живе в ньому збірно, як наслідок історичного відчуження мільйонів одиниць однакового з ним духовного спрямування і однакової мови – це національне житиме вічно в морі інтернаціональному, житиме навіть тоді, як народ перестане існувати в даній якості, подібно до того, як національно-римське живе у здобутку вселюдської культури, хоча чисто римського народу вже немає в живих» [8, с.617].

Найбільш непримиренним опонентом Ю. Шереха та його концепції національно-органічного стилю став літературознавець, критик і перекладач В. Державин, що став своєрідним ідеологом невеликої групи «Світання», яка постала у середовищі МУРу. У основі конфлікту цих двох творчих особистостей було кілька чинників, серед яких сам Ю. Шевельов через багато років після описуваних подій особливо виділив відмінності різних поколінь, до яких вони належали. «Державин народився 1899, а Орест 1901 року, перед радянізацією України одному було 21, а другому 19 років – а я побачив світ у менш щасливий рік 1908, що означає, що я зазнав сильніших впливів від нового режиму і був менш відпорним на них» [9, с.583]. Щодо принципових моментів дискусії Ю. Шереха і В. Державина, то вони стосувались насамперед національно-органічного стилю. Опонент Ю. Шереха вказував на нечіткість, невизначеність і недостатню продуманість самого поняття «національно-органічний стиль», з чим, до речі, пізніше погоджувався і сам автор цієї теорії. У своєму програмовому виступі під красномовною назвою «Проблематика стилів і плужанство за кордоном» (1945) В. Державин звинувачував Ю. Шереха у прагненні звести усе розмаїття української літератури у межі одного стилю і доводив, що жодний стиль не може претендувати на монопольне право виражати український національний світогляд. Загалом він розцінював Шерехову концепцію національно-органічного стилю як відродження в нових умовах еміграції застарілого «плужанства», про що свідчить навіть назва його виступу. Це виглядає цілком безпідставним, оскільки світоглядно і творчо Ю. Шерех належав до послідовників М. Хвильового та очолюваної ним письменницької організації ВАПЛІТЕ, що була у жорсткій конфронтації зі Спілкою

селянських письменників «Плуг», прихильників якої і називали «плужанами». Абсолютно несправедливо видається оцінка В. Державиним доповіді Ю. Шереха як деструктивної, яка нібито сприяла поширенню антиєвропейських, ворожих ідей високого та повноцінного мистецтва і загалом антикультурних поглядів і настроїв серед еміграції.

У вже згадуваній статті «В обороні великих» Ю. Шерех з цього приводу писав: «Український органічно-національний стиль (чи стилі) не відкидає, а навпаки, вимагає глибокого знання і засвоєння джерел і пізніших проявів культури інших європейських народів; але він відкидає мавпування цих стилів, він вимагає від усіх справжніх письменників – творців свідомого синтезування їх з українською культурною стихією» [8, с.650]. Критик доводив, що органічно-національні стилі не виключають європеїзму. Вони виключають сліпе копіювання створеного у Європі. «Не культивуємо почуття меншевартості. Не прирікаймо себе на роль перманентного тягла в бистроїзних поїздах сусідів. Станьмо в Європі як рівні з рівними і говорімо власним голосом» [8, с.651], – ось кредо самого Ю. Шереха.

На наш погляд, не слід перебільшувати значення конфлікту між Ю. Шерехом та В. Державиним для існування МУРу. Справжньою причиною припинення діяльності організації стало проведення у 1948 році грошової реформи у Німеччині та масовий виїзд українських емігрантів з таборів переміщених осіб до інших країн світу.

Висновки. Отже, можемо стверджувати, що конфлікти, які виникали у мурівському середовищі, породжувались відмінностями об'єднаних у складі організації особистостей у походженні, віці, ідейних переконаннях, естетичних засадах. Значну роль відігравали також особисті уподобання чи неприязні стосунки між членами угруповання. Але ці конфлікти не призвели до поділу організації на ворожі табори, оскільки її представників об'єднувала спільна мета творення нової самобутньої національної літератури, яка посіла б гідне місце у світовій культурі. Важливу роль у гармонізації стосунків між учасниками МУРу відігравало правління організації, яке робило все можливе задля створення сприятливої для вільної творчої праці обстановки.

1. Басілія Х. До історії Мистецького Українського Руху. *Національний університет «Києво-Могилянська академія». Наукові записки: Філологічні науки.* 2001. Т. 19. С. 51-55.

2. Грабович Г. У пошуках великої літератури *До історії української літератури (Дослідження, есеї, полеміка).* К.: Критика, 2003. С. 535-574.

3. Дзюба І. Юрій Шерех – літературознавець і культуролог. *Вибрані праці: у 2 кн.* К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. Кн.2. С. 5-32.

4. Костюк Г. Зустрічі і прощання. *Спогади у двох книгах.* Кн. 2. К.: Смолоскип, 2008. 512 с.

5. Лисенко-Ковальова Н. Юрій Шевельов (Шерех) в МУРі (Мистецький Український Рух). *Вісник Луганського національного педагогічного університету імені Тараса Шевченка: Філологічні науки*. 2004. №3. С. 193-201.

6. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. К.: Либідь, 1997. 360 с.

7. Піскун В.М., Ціпка А.В., Шептицька Т.Л. Юрій Шевельов: виклик часу і відповідь науковця: Монографія. К.: «МП Леся», 2010. 174 с.

8. Українська літературна критика ХХ ст.: Антологія у двох томах. К.: Наукова думка, 2015. Т. 1. 720 с.

9. Шевельов Ю. Вибрані праці: у 2 кн. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. Кн.2. 1151 с.

10. Шевельов Ю. Я – мене – мені... (і довкруги). Спогади. Харків – Нью-Йорк: Видання часопису «Березіль». Видавництво М. П. Коць, 2001. Т. 2. 304 с.

References

1. Basiliya X. (2001). *Do istoriyi Mysteczkogo Ukrainskogo Ruhu* [On the history of the Ukrainian Art Movement]. *Nacionalnyj universytet «Kyievo-Mohylyanska academiya»*. *Naukovi zapysky: Filologichni nauky*, vol.19. S. 51-55. (in Ukrainian).

2. Grabovych G. (2003). *V poshukah velykoyi literatury* [In search of great literature]. *Do istoriyi ukrainskoyi literatury (Doslidzhennya, eseyi, polemika)*. Kyiv: Krytyka. S. 535-574. (in Ukrainian).

3. Dzijuba I. (2008). *Yuriy Scherekh – literaturoznavets i kulturoloh* [Yuri Sherekh – literary scholar and culturologist]. *Shevelov Y. Vybrani pratsi*. Kyiv: Vyd. Dim «Kyievo-Mohylyanska academiya». Book 2. S. 5-32 (in Ukrainian).

4. Kostyuk G. (2008). *Zustrichi i proshhannya. Spogady u dvoch knyгах* [Meeting and farewell. Memories in the two books]. Kyiv: Smoloskyp. 512 s. (in Ukrainian).

5. Lysenko-Kovaljova N. (2004). *Yuriy Shevelov (Sherekh) v MURi (Mysteczkij Ukrainskij Ruh)* [Yuriy Shevelov (Sherekh) in the UAM (Ukrainian artistic movement)]. *Visnyk Luganskogo nacionalnogo pedagogichnogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka: Filologichni nauky*, № 3. S.193-201(in Ukrainian).

6. Pavlychko S. (1997). *Dyskurs modernizmu v ukrainskij literatury* [The discourse of modernism in the Ukrainian literature]. Kyiv: Lybid. 360 s. (in Ukrainian).

7. Piskun V., Tsipko A., Sheptytska T. (2010). *Yuriy Shevelov: vyklyk chasu i vidpovid naukovtsya* [Yuri Shevelov: challenge of time and response of scientist]. Kyiv: Lesya ltd. 174 s. (in Ukrainian).

8. *Ukrainska literaturna krytyka XX stolittya: Antologiya v dvoch tomah* [Ukrainian literature critics of the twenties century: Anthology in the two books]. Kyiv: Naukova dumka. Book 2. 720 s. (in Ukrainian).

9. Shevelov Y. (2008). *Vybrani praci u 2 knyгах* [Chosen works in 2 books]. Kyiv: Vyd. dim «Kyievo-Mohylyanska academiya». Book 2. 1151 s. (in Ukrainian).

10. Shevelov Y. (2001). *Ya – mene – meni... (i dovkruiy)*. *Spohady* [I – me...(around) Memories]. Kharkiv-New York: Vydannya chasopysu «Berezil». Vydavnyctvo M.P.Kocz. Book 2. 304 s. (in Ukrainian).

УДК 323.113(=161.2)(71)–329

Олеся Дзира

кандидат історичних наук, завідувач відділу зарубіжної україніки
Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського

ORCID: 0000-0002-3928-3824

Email: dzyraolesya@gmail.com

ВЗАЄМИНИ МІЖ УКРАЇНСЬКИМИ ГРОМАДСЬКИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ КАНАДИ 1918-1939 рр.: КОНФЛІКТИ НА ІДЕОЛОГІЧНОМУ ТА КОНФЕСІЙНОМУ ҐРУНТІ

Анотація. У статті з'ясовано причини поділу української спільноти Канади міжвоєнного періоду на ряд суспільно-політичних організацій. Увагу зосереджено саме на національно-патріотичному блоці об'єднань, що діяв на противагу комуністичному. Основу цього блоку склали ліберальний Союз українців самостійників, націоналістичні Українська стрілецька громада, Українське національне об'єднання, консервативні Братство українців католиків та Союз гетьманців державників. У дослідженні проаналізовано підґрунтя різноманітних конфліктів у зазначеному блоці, зокрема охарактеризовано розбіжності в ідеологічних постулатах ліберальних, націоналістичних та консервативних товариств і поглядах на релігію православних та греко-католиків, які були членами згаданих вище організацій. Описано, що закидали одне одному конфронтуючі сторони, і яку роль у цьому відігравала преса. У статті також висвітлено спроби домовленостей між громадськими організаціями і згадано про спільні акції на підтримку українського питання у світі. Наголошено на тому, що спільна мета змогла примирити національно-патріотичні громадські об'єднання на час створення Комітету українців Канади 7 листопада 1940 р., що ознаменувало новий етап у суспільно-політичному житті української діаспори. З'ясовано причини, що заважали українським товариствам прийти до взаємоприйнятного